

УДК 631.11:636.5
DOI: 10.15673/fie.v15i2.2643

Ніколюк О.В.

докторка економічних наук, професорка
завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування
E-mail: alenavn11@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1665-0361

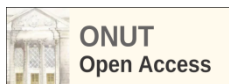
Савченко Т.В.

кандидат економічних наук, доцентка
кафедра маркетингу, підприємництва і торгівлі
Одеський національний технологічний університет
вул. Канатна 112, м. Одеса, Україна, 65039
E-mail: savchenko1802@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-7990-1570

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

У статті проаналізовано сучасний стан розвитку регіонального ринку продукції птахівництва в Україні. Зазначається, що незважаючи на складності, спричинені рядом таких випробувань як COVID-19 та воєнна агресія птахівництво залишається важливою галуззю сільського господарства в Україні. Висвітлено виклики з якими стикається галузь, та наведено рекомендації щодо їх подолання. Наведено рекомендації для виробників, державних органів та інвесторів, які зацікавлені в розвитку регіонального ринку продукції птахівництва. Узагальнено стратегічні пріоритети розвитку регіональних ринків птахівництва: передбачено можливість використання стратегічних переваг, які сприятимуть підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню якості продукції, розвиненню маркетингових стратегій, підтримці малих та середніх виробників, розвиненню інноваційних проєктів, забезпеченню захисту здоров'я птахів, посиленню екологічної складової.

Ключові слова: регіональний ринок, продукція птахівництва, стратегічні пріоритети, якість продукції, розвиток.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Ринок птахівництва в Україні є одним із найбільш перспективних галузей сільського господарства. За останні кілька років після зростання попиту на м'ясо птахів, яке зумовлено збільшенням населення та підвищенням життєвого рівня. Україна має значний потенціал для розвитку птахівництва. Тут є велика кількість вільних земельних ділянок, доступність сировини, низькі ціни на електроенергію та газ. Крім того, Україна має власну генетичну базу птиці, що дає можливість отримувати високоякісні продукти. Однак, на жаль, розвиток птахівництва в Україні є досить повільним. Однією з причин цього є недостатня увага до цієї галузі з боку держави. Недостатня інвестиційна підтримка, недостатнє фінансування наукових досліджень та розвитку технологій, стійкість у відкритості нових експортних ринків – усе це гальмує розвиток ринку.

Проте деякі українські компанії вже успішно розвиваються на ринку птахівництва та займають високі позиції на світових рівнях. Наприклад, компанія «Миронівський хлібопродукт» є одним із найбільших виробників м'яса птиці в Україні та на світо-

вому ринку. Отже, хоча розвиток ринку птахівництва в Україні потребує певних зусиль, він має великий потенціал для подальшого розвитку та зростання економіки країни. Регіональні ринки продукції птахівництва в Україні мають переваги для розвитку та забезпечення місцевих й імпортозамінних потреб у продуктах харчування. Проте, щоб досягти успіху в цій галузі, необхідно визначити стратегічні пріоритети розвитку регіонального ринку продукції птахівництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема розвитку регіонального ринку птахівництва займає провідне місце в роботах світових та вітчизняних науковців. Зазначеній проблемі приділяли увагу такі дослідники: М. Присяжнюк, М. Зубець, П. Саблук, І. Вініченко, В. Дяченко, Ю. Іщенко, Д. Кирилюк, В. Бородай, А. Мельник, Ю. Рябоконе, О. Терещенко та інші.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є оцінка стану регіонального ринку птахівництва в Україні та визначення стратегічних пріоритетів його розвитку.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Птахівництво є однією з ключових галузей

сільського господарства в багатьох країнах світу, включаючи Україну. Розвиток цієї галузі може стати економічним каталізатором для регіонів та допомогти підвищити рівень життя населення. За даними Державної служби статистики України, у 2021 році загальна чисельність птахів усіх видів у господарствах України склала 250,3 мільйонів голів, що на 5,1% менше, ніж у 2020 році.

З цими ж даними, найбільшою кількістю птахів у 2021 році були курочки (132,9 мільйонів голів), з них 87,1 мільйонів – на яєчне виробництво, а 45,8 мільйонів – на м'ясне виробництво. Далі були качки (33,3 мільйона голів), індики (9,7 мільйонів голів) та інші види птахів. За даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, у 2021 році виробництво яєць становило 17,8 мільярдів штук, що на 3,3% менше, ніж у 2020 році.

Виробництво м'яса птахів у 2021 році склало 1,4 млн. тонн, що на 4,6% менше, ніж у 2020 році.

Імпорт кормів залишається на ринку птахівництва в Україні. У 2021 році Україна імпортувала 7,5 мільйонів тонн кормів на суму 1,7 мільярда доларів США. Найбільші обсяги імпорту кормів були здійснені з країн Європи та Південної Америки.

Загалом, стан розвитку птахівництва в Україні на 2021 рік був складним через пандемію COVID-19 та імпорт залежності на корми, але залишається важливою галуззю сільського господарства в країні, що має потенціал для подальшого розвитку та підтримки з боку держави. У таблиці 1 наведена загальна статистика щодо стану птахівництва в окремих областях України за 2021 рік.

Таблиця 1

Індикатори стану розвитку регіонального ринку птахівництва України за 2021 рік*

Область	Чисельність птахів, млн. голів	Виробництво яєць, млрд. шт.	Виробництво м'яса птахів, тис. тон
Вінницька	10,3	1,1	60,9
Волинська	7,5	0,7	34,1
Дніпропетровська	13,3	1,6	76,8
Донецька	4,8	0,4	25,9
Житомирська	7,5	0,8	44,5
Закарпатська	3,7	0,3	14,9
Запорізька	8,2	1,0	47,8
Івано-Франківська	3,7	0,3	16,9
Київська	8,6	0,8	46,6
Кіровоградська	6,4	0,6	32,4
Луганська	2,0	0,1	7,7
Львівська	7,0	0,8	39,7
Миколаївська	4,3	0,5	27,5
Одеська	8,9	1,0	57,7
Полтавська	10,0	1,1	56,9
Рівненська	6,2	0,6	31,9
Сумська	7,8	0,8	43,7
Тернопільська	4,4	0,4	20,3
Харківська	10,5	1,1	62,5
Херсонська	5,0	0,5	28,5
Хмельницька	6,7	0,6	31,8
Черкаська	7,8	0,8	41,7
Чернівецька	2,1	0,2	10,1
Чернігівська	7,0	0,7	38,0

*складено авторами за офіційними даними Державної служби статистики України

Уряд України приділяє значну увагу розвитку птахівництва та підтримці птахівницьких підприємств. У рамках державної програми підтримки сільського господарства у 2021 році виділено 1,6 мільярда гривень на розвиток птахівництва, зокрема на підтримку вітчизняних виробників кормів, модернізацію господарства та підвищення якості продукції.

Також в Україні розвивається сучасне птахівництво, що включає в себе використання новітніх технологій та обладнання для забезпечення ефективної виробничої діяльності та підвищення продуктивності птахів. Суттєво зростає інтерес до екологічного птахівництва, де забезпечується висока якість та без-

пека продукції, що виробляється [1-2].

З іншого боку, птахівництво в Україні виникає поруч із проблемами, такими як низька орендна плата птахівницьких підприємств, високі витрати на корми, висока конкуренція на ринку тощо. Також залежність від імпорту кормів та зміна курсу валют може негативно вплинути на розвиток птахівництва в Україні. Уряд України приділяє значну увагу розвитку птахівництва та підтримці птахівницьких підприємств. Відбувається активна робота над створенням сприятливих умов для розвитку галузі, включаючи різноманітні програми та пільги для птахівницьких фермерів.

Значних економічних втрат ринку птахівництва завдали воєнні дії в Україні, війна вплинула на всіх учасників ринкових відносин: внаслідок анексії частини територій припинили діяльність ряд підприємств, міграція населення спричинила – скорочення обсягів загального попиту на продукцію, частково було порушено логістичні зв'язки та змінено звичні канали збуту продукції. В ці важкі часи велику підтримку для українських виробників продукції птахівництва надали країни ЄС та Велика Британія, які скасували ввізне мито та квоти на імпорту з України і надали можливості для нарощування обсягів експорту та відновленню зовнішньої торгівлі, бо саме експорт продукції надає в цих важких умовах підтримку обсягів виробництва на достатньому рівні.

Один з основних показників розвитку регіонального ринку продукції птахівництва – це підвищення якості продукції. Це можна досягти шляхом впровадження новітніх технологій у галузі, зокрема, використання сучасних кормів та вітамінних добавок, а також вдосконалення процесу вирощування птахів.

Другим пріоритетом є забезпечення стабільного зростання виробництва продукції птахівництва. Для цього необхідно розвивати інфраструктуру та підтримувати фермерів у регіоні, що займаються птахівництвом, наприклад, шляхом надання фінансової підтримки та консультацій з питань вирощування голів.

Третім пріоритетом є зменшення залежності від імпорту продукції птахівництва. Це можливо досягти за рахунок підтримки вітчизняних виробників, створення сприятливих умов для вирощування тварин, а також забезпечення відповідної інфраструктури для їх збуту.

Четвертий пріоритет – це розвиток міжнародної співпраці та відкриття нових ринків збуту. Це дасть можливість регіональним виробникам продукції птахівництва збільшити свій обсяг виробництва та експортувати свою продукцію до інших країн, що забезпечить додаткові доходи та збільшить конкурентоспроможність регіонального ринку продукції птахівництва.

П'ятим пріоритетом є підтримка екологічної чистоти продукції птахівництва. Це має велике значення для збереження здоров'я людей та довкілля. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати натуральні корми та нешкідливі для здоров'я птахів вітамінні добавки, а також вдосконалювати процеси утилізації відходів та забезпечувати належний контроль якості продукції [3-4].

Шостим пріоритетом є забезпечення доступності та різноманітності продуктів тваринництва для населення регіонів. Для цього необхідно підтримувати різноманітність видів птахів, які вирощують на фермах, а також стимулювати розвиток малих та середніх птахівницьких ферм, які можуть забезпечити населення якісною та доступною продукцією.

Усі ці пріоритети мають велике значення для розвитку регіональної продукції птахівництва. Її реалізація допоможе забезпечити стабільний розвиток галузі та збільшити конкурентоспроможність регіо-

нальної продукції птахівництва на національному та міжнародному рівнях. Тому влада та бізнес повинні спільно працювати над реалізацією цих переваг та підтримувати розвиток галузі птахівництва в регіонах [5].

Зараз на ринку продукції птахівництва спостерігається значна конкуренція, тому реалізація стратегічних переваг стає ще складнішою. Наприклад, з підвищенням якості продукції з'являється можливість виходу на нові ринки збуту, де попит на якісну продукцію високий. Розвиток міжнародної співпраці може сприяти впровадженню нових технологій та отриманню нових знань, що сприяють підвищенню якості продукції та збільшенню конкурентоспроможності регіонального ринку птахівництва.

Також, забезпечення екологічної чистоти продукції та зменшення залежності від імпорту є факторами виробництва, які впливають на популярність продукції птахівництва серед населення. За останні роки зростання попиту на екологічно чисті продукти, тому реалізація цих пріоритетів може призвести до збільшення споживання продукції птахівництва регіонального виробництва.

Розвиток регіонального ринку продукції птахівництва є місцем для забезпечення продовольчої безпеки та розвитку сільського господарства в цілому. Реалізація стратегічних переваг, таких як підвищення якості продукції, забезпечення стабільного зростання виробництва, зменшення залежності від імпорту, розвиток міжнародної співпраці, збереження та підтримка екологічної чистоти продукції, забезпечення доступності та різноманітності продукції птахівництва [6-7].

Нами систематизовано стратегічні переваги розвитку регіонального ринку продукції птахівництва в Україні.

1. Розвиток інфраструктури. Один із головних факторів, що впливають на розвиток регіонального ринку продукції птахівництва є інфраструктура. Необхідно забезпечити належний рівень транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури. Це допоможе зменшити витрати на транспортування та зберігання продукції, збільшити обсяг виробництва та залучити інвесторів.

2. Підвищення якості продукції. Потреби споживачів постійно зростають, тому виробники повинні забезпечувати якість продукції. Можливо використовувати сучасні технології та стандарти, щоб підвищити якість курячого м'яса та яєць. Також важливо забезпечити дотримання стандартів харчової безпеки та етичного поводження з тваринами [8].

3. Розвиток експортного джерела. Ринок експорту може стати стабільними доходами для виробників продукції птахівництва та сприяти розвитку регіональної економіки. Для цього необхідно забезпечити відповідну якість продукції та дотримання вимог міжнародних стандартів. Також важливо розвивати зовнішньоекономічні зв'язки та проводити маркетингові дослідження для вивчення потреб ринків інших країн.

4. Розвиток науково-дослідної діяльності

відіграє важливу роль у розвитку ринку продукції птахівництва. Необхідно провести дослідження щодо розвитку нових генетичних ліній птиці, вивчення її харчування та умов утримання, технологій вирощування та зберігання продукції. Результати таких досліджень можуть стати основою для вдосконалення виробничих процесів та підвищення ефективності виробництва [9].

5. Підтримка малих та середніх птахівницьких господарств. Малі та середні птахівницькі господарства мають важливе значення для розвитку регіонального ринку продукції птахівництва. Для їх підтримки можна використовувати різноманітні заходи (надання фінансової підтримки, навчання та консультування, створення спільних маркетингових та логістичних платформ). Це допоможе підвищити конкурентоспроможність малих та середніх господарств птахівництва та сприяти розвитку регіонального ринку продукції птахівництва в цілому [10].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток регіонального ринку продукції птахівництва має великий потенціал для розвитку економіки регіону та підвищення рівня життя. Для досягнення цього необхідно забезпечити розвиток інфраструктури, підвищення якості продукції, розвиток ринку експорту, науково-дослідну діяльність та

підтримку малих та середніх господарств птахівництва. Розвиток регіонального ринку продукції птахівництва потребує комплексного підходу та визначення стратегічних пріоритетів. Необхідно забезпечити високу якість продукції, розвивати маркетингову стратегію, покращувати інфраструктуру та підвищувати ефективність виробництва. Реалізація цих пріоритетів може сприяти збільшенню обсягу продажів та забезпеченню розвитку галузей, що в свою чергу сприяють економічному розвитку регіону та забезпечують місцеві потреби в продуктах харчування. Крім того, сегментом розвитку регіонального ринку продукції птахівництва є вага до збалансованого розвитку галузі, що враховує соціальні, екологічні та економічні фактори. Необхідно забезпечити розумне використання ресурсів та збереження екологічних стандартів, щоб запобігти негативному впливу галузі на довкілля та здоров'я людей. Отже, стратегічні прогреси підвищення розвитку регіонального ринку продукції птахівництва включають якість продукції, розвиток маркетингової стратегії, покращення інфраструктури та підвищення ефективності виробництва. При цьому необхідно підтримувати збалансований підхід, що враховує соціальні, екологічні та економічні фактори, та забезпечує партнерство між безперервними галузями для досягнення успіху на ринку

Література

1. Weersink A., Von Massow M., McDougall B. Economic thoughts on the potential implications of COVID-19 on the Canadian dairy and poultry sectors // *Canadian Journal of Agricultural Economics / Revue Canadienne D'Agroeconomie*. 2020. №68. P.195–200. doi: 10.1111/cjag.12240.
2. Food and Agriculture Organization (FAO) Novel Coronavirus (COVID-19) 2020. URL: <http://www.fao.org/vietnam/resources/novel-coronavirus-covid-19/en/> (Retrieved March 15, 2023).
3. Hashem N.M., González-Bulnes A., Rodríguez-Morales A.J. Animal Welfare and Livestock Supply Chain Sustainability Under the COVID-19 Outbreak: An Overview // *Frontiers in Veterinary Science*. 2020. №7. P. 1-11. doi: 10.3389/fvets.2020.582528.
4. The Poultry Site New COVID-19 Outbreak Has Been Reported at a Poultry Plant in Surrey, British Columbia. 2021. URL: <https://www.thepoultrysite.com/news/2021/05/new-covid-19-outbreak-has-been-reported-at-a-poultry-plant-in-surrey-british-columbia> (Retrieved March 15, 2023).
5. Food and Agriculture Organization (FAO) Q&A: COVID-19 Pandemic—Impact on Food and Agriculture. 2020. URL: <http://www.fao.org/2019-ncov/q-and-a/en/> (Retrieved March 15, 2023).
6. Uddin M.M., Akter A., Khaleduzzaman A.B.M., Sultana M.N., Hemme T. Application of the Farm Simulation Model approach on economic loss estimation due to Coronavirus (COVID-19) in Bangladesh dairy farms – Strategies, options, and way forward // *Tropical Animal Health and Production*. 2021. № 53:33. P.1-12. doi: 10.1007/s11250-020-02471-8.
7. Das P.K., Samanta I. Role of backyard poultry in South-East Asian countries: Post COVID-19 perspective // *World's Poultry Science Journal*. 2021. №77. P.415–426. doi: 10.1080/00439339.2021.1893620.
8. Коваль І. В. Аналіз конкурентних переваг ринку регіонального ринку птахівництва в Україні // *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2019. №4. С. 34-39.
9. Кондратенко І.Ю., Ребрик Т.В. Формування стратегії розвитку регіонального виробництва продукції птахівництва // *Економіка та управління відновлюваною енергетикою*. 2018. № 3. С. 42-47.
10. Ніколюк О.В. Стратегічне управління витратами спеціалізованих птахівничих підприємств в умовах мінливого економічного середовища // *Економіка харчової промисловості*. 2022. Т.14, вип. 2. С.44–50. doi 10.15673/fie.v14i2.2323
11. Tkachenko V., Rodina O., Savchenko T. Influence of the technological factors of breeding on the cost management efficiency of specialized poultry enterprises // *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. Vol. 40. No. 1: 91 – 102. doi: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.09>

Стаття надійшла 5.04.2023

Стаття прийнята до друку 19.04.2023

Доступно в мережі Internet 30.06.2023

Nikoliuk O.

Doctor of Economics, Professor
 Head of Department of Public Administration
 E-mail: alenavn11@gmail.com
 ORCID ID: 0000-0002-1665-0361

Savchenko T.

Ph.D., Associate Professor
 Department of Marketing, Business and Trade
 Odesa National University of Technology
 Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039
 E-mail: savchenko1802@ukr.net
 ORCID ID: 0000-0001-7990-1570

STRATEGIC PRIORITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL POULTRY MARKET

The article analyzes the current state of development of the regional market of poultry products in Ukraine. The article provides general statistics on the number of birds of all species, the production of eggs and bird meat. It also mentions the impact of the COVID-19 pandemic on the poultry market and import dependence on feed. It has been noted that despite these difficulties, the poultry market remains an important branch of agriculture in Ukraine. The data on state support for the development of poultry farming is also given. In general, the article contains useful information for those interested in the state and prospects of the development of poultry farming in Ukraine. This article is devoted to the strategic advantages of the development of the regional fruit growing market. It has been noted that infrastructure development, product quality improvement, export development, scientific research activities and support of small and medium-sized poultry farms are key advantages for ensuring stable and effective development of the regional market for poultry products. Challenges facing the industry have also been highlighted and recommendations for overcoming them have been given. The article contains important recommendations for producers, government bodies and investors who are interested in the development of the regional market for poultry products. The article suggests the possibility of strategic advantages that can maximize production efficiency, improve product quality, develop marketing strategies, support small and medium-sized producers, develop innovative projects and ensure the protection of bird health. The proposed strategies ensure food security and economic growth of regions engaged in the production of poultry products. To achieve success in this field, it is also important to improve the qualifications of workers and provide modern equipment and technologies, transport access to the market, places for storage and processing of products. In general, consideration of these strategic priorities will help create a competitive and sustainable regional market for poultry products in Ukraine.

Key words: regional market, poultry products, strategic priorities, product quality, development.

References

1. Weersink, A., Von Massow, M., & McDougall, B. (2020). Economic thoughts on the potential implications of COVID-19 on the Canadian dairy and poultry sectors. *Canadian Journal of Agricultural Economics / Revue Canadienne D'Agroeconomie*, (68), 195–200. doi: 10.1111/cjag.12240.
2. Food and Agriculture Organization (FAO) Novel Coronavirus (COVID-19). (2020). <http://www.fao.org/vietnam/resources/novel-coronaviruscovid-19/en/> (Retrieved March 15, 2023).
3. Hashem, N. M., González-Bulnes, A., & Rodriguez-Morales, A. J. (2020). Animal Welfare and Livestock Supply Chain Sustainability Under the COVID-19 Outbreak: An Overview. *Frontiers in Veterinary Science*, (7), 1-11. doi: 10.3389/fvets.2020.582528.
4. *The Poultry Site New COVID-19 Outbreak Has Been Reported at a Poultry Plant in Surrey, British Columbia*. (2021). <https://www.thepoultrysite.com/news/2021/05/new-covid-19-outbreak-has-been-reported-at-a-poultry-plant-in-surrey-british-columbia> (Retrieved March 15, 2023).
5. *Food and Agriculture Organization (FAO) Q&A: COVID-19 Pandemic—Impact on Food and Agriculture*. (2020). <http://www.fao.org/2019-ncov/q-and-a/en/> (Retrieved March 15, 2023).
6. Uddin, M. M., Akter, A., Khaleduzzaman, A. B. M., Sultana, M. N., & Hemme, T. (2021). Application of the Farm Simulation Model approach on economic loss estimation due to Coronavirus (COVID-19) in Bangladesh dairy farms – Strategies, options, and way forward. *Tropical Animal Health and Production*, (53:33), 1-12. doi: 10.1007/s11250-020-02471-8.
7. Das, P. K., & Samanta, I. (2021). Role of backyard poultry in South-East Asian countries: Post COVID-19

perspective. *World's Poultry Science Journal*, (77), 415–426. doi: 10.1080/00439339.2021.1893620.

8. Koval, I. V. (2019). Analiz konkurentnykh perevah rynku rehionalnoho rynku ptakhivnytstva v Ukraini. *Ah-rarnyi visnyk Prychornomoria*, (4), 34-39.

9. Kondratenko, I. Yu., & Rebryk, T. V. (2018). Formuvannia stratehii rozvytku rehionalnoho vyrobnytstva produktsii ptakhivnytstva. *Ekonomika ta upravlinnia vidnovliuvanoi enerhetykoiu*, (3), 42-47.

10. Nikoliuk, O. V. (2022). Stratehichne upravlinnia vytratamy spetsializovanykh ptakhivnychkykh pidpriemstv v umovakh minlyvoho ekonomichnoho seredovyshcha. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, 14(2), 44–50. doi: 10.15673/fe.v14i2.2323

11. Tkachenko, V., Rodina, O., & Savchenko, T. (2018). Influence of the technological factors of breeding on the cost management efficiency of specialized poultry enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 40(1), 91 – 102. doi: 10.15544/mts.2018.09

Received 5 April 2023

Approved 19 April 2023

Available in Internet 30.06.2023

Цитування згідно ДСТУ 8302:2015

Ніколюк О.В., Савченко Т.В., Стратегічні пріоритети розвитку регіонального ринку продукції птахівництва // Економіка харчової промисловості. 2023. Т.15, вип. 2. С.32-37. doi: 10.15673/fe.v15i2.2643

Cite as APA style citation

Nikoliuk, O., & Savchenko, T. (2023). Strategic priorities for the development of the regional poultry market. *Food Industry Economics*, 15(2), 32-37. doi: 10.15673/fe.v15i2.2643